

ZPRAVODAJ 5

U příležitosti 61. loutkářské Chrudimi.
Toto číslo vyšlo ve středu 4. 7. 2012.

Pohádka o popelníku

Když můj třináctiletý syn měl za sebou zhruba 367 minut mezi skupinou označovanou loutkáři, pronesl, že je to tu docela fajn, ale že ty lidi jsou všichni pološílení. Tomuto soudu jsem nevěnoval zvláštní pozornost a dál jsem hledal místo, kam bych „civilizovaně“ odhodil nedopalek. Bral jsem to jako první dojem jinocha (doporučuji definici výrazu jinoch od Luďka Horkého ve zpravodaji JH 2011 – recenze inscenace „Když nemůžu spát“), který se ve většině svého života pohybuje ve světě orientovaném především na výkon. K tomu, co se dříve označovalo jako TVORBA, DÍLO a podobnými výrazy vyžadující aktivaci vnitřněmatového vnímání, přistupoval většinou jako k OBSAHU. Pro jeho generaci zřejmě není snadné pochopit, že kultura nefunguje jako zlatá kreditní karta. Rozhodl jsem se, že za tohle ty děti nemůžou.

O čtyři dny později jsem sedl k počítači s tím, že začnu psát kritický úvodník o skandální absenci popelníků před hracími prostory. A ten rošťák roztočil mě soustavně vyrušoval nadšeným vyprávěním o tom, jak ten kluk, co vede jeho seminář, žije takovej asi pohodovej život, že vlastně dělá, co ho baví (sakra – to je klišé), že asi ví, k čemu přesně ta jeho práce je dobrá... (prostředí restauračního stanu mi pro monolog o nejistotě tvůrce nepřišlo nejvhodnější). Dokonce jsem se dozvěděl, že synáček je natolik důsledný, že si zjistil, do jaké příjmové skupiny jeho tentotýdenní idol patří. Ví i jak je na tom s přístupem k moderním technologiím. V ten okamžik to všechno považoval za „dobrý obchod“. Shodli jsme se na tom, že vzhledem k současnému středostavovskému životnímu ideálu, se tento způsob existence dá považovat za hrdinství.

Je tedy šance, že nějaké sudičky nebudou mít nakonec pravdu a další děti budou mít šanci dozvědět se o tom, jak to s těma sudičkama nad Růženkou vlastně bylo. Vzhledem k tomu, že je rozhodnut se sem za rok vrátit, je i šance, že já se k těm chybějícím popelníkům jednou hodně vostře vyjádřím. Pokud mě vezme s sebou, teda. Neustále mě totiž kárá, že kouřím.

RENÉ VÁPENÍK

Kluci si dělali srandu, že jsem prd loutkář

Tomáš Jarkovský se sám necítí být přísně vzato loutkářem. Přesto jsou již několik let inscenace, na nichž se podílel, velmi výrazným obohacením řady loutkových festivalů. Po absolvování DAMU vytvořil s Jakubem Vašíčkem a dalšími spolužáky tvůrčí tým, zakotvený v libereckém Naivním divadle, ale působící též na mnoha dalších scénách v Čechách i v cizině. Letos se stal jedním z nejmladších porotců, které kdy tento festival spatřil.

Ty se na Chrudim vracíš po delší době, je to tak?
Já jsem tu hrál podruhé a naposledy, když jsem byl ve druháku na DAMU, to znamená před šesti lety, to bylo s Fucking Generation. Rok předtím jsem tu byl s Rámusem, kde jsem pohostinsky hrál na piano.

Jinak když jsem na gymplu dělal amatérské divadlo, tak to nebylo loutkové, takže jsem se sem jezdil jen občas podívat na kamarády z Jeslí nebo tak, ale celý festival jsem tu strávil, až když jsem byl na DAMU.

K loutkám jsi se tedy dostal přes spolupráci s Rámusem?

K loutkám jsem se dostal tak, že jsem šel studovat na alternu. Tam jsme měli ročník, který vlastně nebyl moc zaměřený na loutky, vedl to Ivan Rajmont, ale měli jsme tam i Jana Bornu a jeho program šel víc směrem k loutkám. Ono vlastně to, co dělá, sice není přímo loutkové, ale je to takové otevřenější co do používaných prostředků. No a hlavně jsme pak po škole dostali nabídku z Naivního s Jakubem (Vašíčkem – pozn. red.), to už jsme dělali spolu, tak jsme se rozhodli, že to zkusíme. Já jsem vlastně ten klasický případ, že jsem se hlásil i na činohru i na alternu. Ale je fakt, že tehdy ty osobnosti, co to na alterně vedly, to byla jedna persona vedle druhé, takže si pod tím jménem člověk hned představil nějaký styl a celé to bylo dost pestré, tak to mě na tom lákalo. Navíc jsem vždycky chodil do Draku a líbilo se mi tam, takže jsem sice sám s loutkami nikdy nedělal, ale měl jsem to rád a nebyl jsem nedotčený v tom smyslu, že by mě to vůbec nezajímalo.

Právě, u Hradečáka by člověk čekal, že jsi byl odkojen Jesličkami, Drakem, Dnem...

Z Jeslíček já jsem, do Draku jsem samozřejmě chodil, a to i když už jsem nebyl dítě a neměl jsem to jenom od školy, ale je pravda, že úplně stejně byl pro mě důležitý i ten Klicperák... Já jak jsem se dostal rychle na školu, tak jsem neměl žádnou jasnou představu, co chci dělat, ale byl jsem právě hodně okouzlen Morávkovou érou, tím, co dělal v Hradci. Další zážitek, který si pamatuji, byl Kroftův Pinocchio v Draku. Vlastně mi bylo jedno, jestli svou přítomností poctím činoherní katedru nebo tu alternativní. Takový jsem byl nabob.

Jak se zrodil váš tvůrčí tandem s Kubou Vašíčkem? Káplí jste si do noty až na DAMU, nebo už v tom Rámusu?

My jsme spolu bydleli na koleji, taky jsme byli spolužáci v ročníku, vlastně jsme spolu byli pořád. Myslím, že tím Kuba ze začátku trochu trpěl, protože je o sedm let starší, což je ve dvaceti velký rozdíl, takže mi tak trochu tatínkoval a musel mít se mnou trpělivost. Ale na druhou stranu jsme si nějak porozuměli, začali jsme se scházet po škole a hrát na nástroje, zjistili jsme, že se nám líbí podobné věci, že máme stejný smysl pro humor a on mě pak přizval, jestli si nechci zahrát s Rámusem, když tam dělal Balkón, a tak to postupně vznikalo. Když pak dělal Spalovače mrtvol do Disku, tak tam byla dramaturgyně Kristýna Filčíková, ale už jsme o tom spolu hodně mluvili ve třech. Postupně se to vyvrátilo až do toho, že jsem po Disku nechtěl režírovat a myslím, že ani nikdo nechtěl, abych

u něj režíroval, takže jsem byl volný a Kuba měl tu nabídku do Naivka, tak se mě zeptal, jestli bych do toho nešel s ním, že by ho to bavilo, a tak se to postupně vyvinulo, že jsme autorská dvojice. A musím říct, že jsem šťastný, že jsme se takhle dobře potkali.

Co teď spolu chystáte za projekty?

Máme takové dvě linie. Jednak pohostinsky objíždíme divadla a děláme tam inscenace v týmu, necháváme se najmout jako celý tým já, Jakub, Ondra Müller, hudebník z Pachýře, a Kamil Bělohávek a Tereška Venclová jako výtvarníci. Jsme si vlastně takovým souborem, který jezdí do divadel a tam dělá inscenace. Takhle jsme byli v Naivku, v Budějovicích, v Plzni, v Mariboru ve Slovinsku, v Chebu jsme dělali jednu inscenaci a teď chystáme Drak a Minor. A vedle toho se nám poštěstilo, že vznikl nezávislý soubor. On vlastně nejdřív vznikl a pak jsme ho založili, když se to celé podařilo. To jsou Športniki, s těmi jsme teď připravili druhou inscenaci. Takhle bychom to chtěli udržet, ne ve stylu Buchet a loutek, že bychom do toho šli na plný pecky a stali se nezávislými divadelníky, ale mít to jako takovou druhou nohu, na níž můžeme stát, ale nemusíme ji vytěžit do bezvědomí.

Jak jste se dostali do Slovinska do Mariboru?

Elenka Volpi, která studovala na DAMU u Marka Bečky, tam dostala angažmá, vrátila se do Slovinska po škole. Nebo vrátila... ona je tak trvale rozkročená mezi Čechami a Slovinskem. A oni tam hledali nové režiséry, nové tvůrce, které by mohli pozvat. Elenka doporučila Jakuba, se kterým dělala ještě na škole inscenaci, a protože jsme už tou dobou fungovali jako tým, tak jsme tam všichni najeli a udělali jsme inscenaci.

Ještě zpátky na LCH. Jak se cítíš v roli porotce?

Určitě je to zvláštní. Kluci si ze mě dělali srandu, ti echtovní odchovanci, Kuba a Kamil, že jsem prd loutkář, tak co tady dělám, což je trochu pravda (smích). Ale tím, jak tady ta porota chce fungovat, že zadání není být popravčí četa ani trousit nějaká moudra, ale že jde spíš o to použít viděné věci jako námět k zamýšlení nad tím, jak se dá divadlo dělat, problematická místa se hledají jako vzájemná pomoc, tak se tu nakonec cítím dobře. Byl jsem z toho trochu nesvůj, říkal jsem si, kdo mě bude poslouchat a proč, ale nakonec jsem příjemně překvapený. Navíc je to pro mě dobré, protože chodím málo do divadla, ale tady jsem donucený vidět hodně představení, která jsou úplně z jiného ranku, než jsem zvyklý. Amatérské divadlo je velmi specifické, má to nějaké negativní konotace, ty nadužívané věci, které se stále opakují, ale na druhou stranu téměř v každé inscenaci něco překvapí, něco, co může inspirovat. Takže to tu není jenom nějaká moje služba festivalu, ale taky toho hodně dostávám.

JACQUES JOSEPH

Okenko pro pamětníky

Včerejší ukázka byla z klasické pohádky **Princezna Pampeliška** od **Jaroslava Kvapila**. A zdá se, že byla opět příliš těžká. Tak schválně, nepoznáte ani dnešní? Kdopak je On? A jak se jmenuje prastará loutkářská hra?

On: Ach, co jsem to učinil? Já volal na muzikanty – a oni mě obstupujou pekelní trabanti. Nyní začnu kvílet, začnu se modlit, aby si dívky ze mne příklad vzaly a těch hrůzných věcí se vystříhaly, kterých jsem se já dopustil a tak velmi jsem zhřešil... Ach, Bože, už slyším ty pekelné brány ve svých uších skřípěti... Už mě ta pekelná havěť počíná od nohou k hlavě kousati. Smrt na mě cílí... již je konec v této chvíli.

Valentína Dobrotivá

Potěšila jsem se včera, to se musí nechat. Takoví dva švarní hoši hráli o lásce a to já ráda. Však jsem si hned vzpomněla, jak jsme tehdy randívali s mým nebožtíkem mužem, to ještě nebyl nebožtík, to dá rozum. Drahoty jsem dělala a teprva týden před svatbou mě poprvé políbil. Co jsem se načekala, než dali rodičové svolení! To ty mladý dneska ani neznají. Ale ti mládenci mne opravdu potěšili a ten tmavovlasý, co stál nalevo, vypadal jak ten můj Lojzík před 50 lety. A jak jsem si zasoucítla s tou Karkulčinou babičkou, jahodový knedlíky já taky ráda, i vnoučkové se po nich mohou utlouct. Ale ty sousedky! Ty byly jak ta Miluna a Jaruna od nás z ulice, taky na nikom nenechají nit suchou, těm jsem to přála. Akorát v takhle pozhnaném stavu by ta mladá paní už neměla hrát... Vždyť ty reflektory, to nemůže být nic zdravého.

Loutkáři věští

1. Kam podle tebe spěje současné amatérské loutkové divadlo?
2. Jak myslíš, že bude vypadat loutkové divadlo za 100 let?

Jana Synková

1. Mám o něj obavy.
2. Těžko říct, jestli bude loutkové – aby nebylo spíše robotické. A když náhodou ne, tak jestli bude někdo, kdo to divadlo bude hrát a ne jen sedět u počítače.

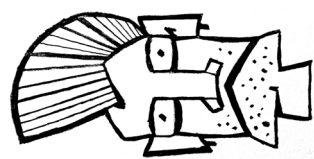
Romana Hlubučková

1. Věřím, že se bude dál rozvíjet, najde své tvůrce i diváky, jen to bude mít těžší, než dnes.
2. Moc bych si přála, aby moje prapraprapravnoučata měla možnost prožít stejné okouzlení loutkami (třeba v jiné formě a podobě) jako prožívaly moje děti. :-)

Ludvík „Říha“ Řeřicha

1. Myslím, že pomalu začne mizet z názvů loutkářských souborů slovo „loutkový“. Z „loutkových divadel“ se stávají jen „divadla“. Mají totiž zájem, aby na ně chodili i nezasvěcení diváci, pro které je často slovo „loutkový“ zavádějící, přetrvávají v nich různé předsudky.
2. Maximálně se budou používat kombinace nových technologií, ale základem zůstane člověk. Jako se vrací móda, tak se budou vracet různé výrazové prostředky v divadle.

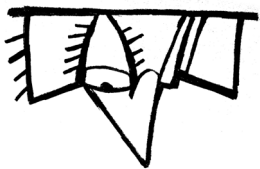
Pan Káč

Tak sem si neska koštnul ty sny, woe, a tolik barev snad nemaj ani na pouti. Fakt hustej trip, jak se tam klímali ty duhový slimáci, ne, a ty vochnýřený lejna, to byla vostrá jízda. Sem si říkal, esli to neni eště dojíždák vod včerejška.

Pak sem taky viděl ty hrdiny, ne, hírouz, a na stejdzí teda nic moc, ale pak sem s nima pokecal a voni sou fakt hafo punk, jak si jedou tu pohodičku s krysama a tak.

A večer ještě byli ty sólisti v Picháči. Teda děsil sem se, že to budou samý starý vykopávky, ale i mladoši si to tam docela dávali, s tou hospodou, to bylo jak ze života. Taky to vobčas takhle zatáhnu, ale když nemam prachy, tak mě pak nemůžou vobrat. A to je punk.

Tate Iyumni, Praha

Příběh, který nikdy nekončí

Minimalistická hříčka Tate Iyumni tentokrát více než předchozí jejich drobníčky vsadila na poetickou notu a na scéně si vystačila s kombinací černé a bílé. Scénu tvoří černým sametem obalený „řečnický pult“, za nímž se pochybují herci, a jedinými scénickými prvky se pak stávají černý kvádrík alias lavička a plápolající svíčka. Hudební kytarový doprovod (působící improvizálně) navozuje atmosféru společně s letícím bílým ptákem, který se vznáší sám a sám nad černým světem (papírek na černé špejli má i díky své jednoduchosti křehkost až dojemnou). Právě let ptáka či ptáků a jejich vzájemná interakce, či závěrečné shoření jednoho z nich jako oběť žáru lásky, tvoří předěly mezi jednotlivými miniepizodkami na téma „milostná setkání“. Zkrátka nikdy nekončící (neverending) story o namlouvání, o přijetí i nepřijetí, zklamání, nepochopení, flirtu zušeného svůdníka či naopak ňoumy, tak jak to ve vši trapnosti a nepopsatelné kráse zažil párkrát v životě každý z nás. Členové Tate Iyumni dokážou pracovat s materiálem tak, že na malém prostoru do sebe vše dokonale zapadá, a není tu nic zbytečného.

Tentokrát jsou jak loutky, tak scéna opravdu minimalistické (na černém podkladě se pohybují jednoduché hadrové loutky muže a ženy bez výrazných charakterizačních znaků. Jednotlivé krátké etudy prozrazují smysl autorů pro slovní i situační zkratku a pro gag. Navzdory krátkosti celého kusu má každá epizodka dostatečný vymezený čas. Je to až neuvěřitelné, co vše se do drobného scénického tvaru (netrvá ani čtvrt hodiny) podařilo vměstnat. Je tu dramatická klasika (milostná scény z Romea a Julie v závěru), ale i punk, citace nejrozumnějších žánrů od činohry, přes balet k pantomimě. Oba protagonisté vládnu svými hlasy a také na první pohled naivistickým zacházením s loutkami s dokonalým pochopením, ovládají podstatu oné divadelní magie, která oslovuje, aniž bychom přesně dokázali definovat proč.

JANA SOPROVÁ

Neodolatelný vztah

Po drobníčce Neverending jsem se sešel se souborem Tate Iyumni na krátký rozhovor. Přítomni byli všichni, ale neaktivněji odpovídal Nikola Orozovič pod dohledem Vladimíra Veselého, „aby neříkali blbosti.“

Jak se vám hrálo?

Dobře. Na prvním představení bylo hodně dětí, které rušily, ale jinak se hrálo dobře (ostatní přitakávají).

Kolikátá to byla repríza?

Celkově? Myslím kolem desíti.

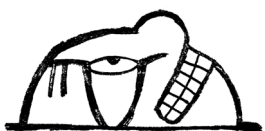
Jaká byla příčina změny stylu, přechodu k minimalismu?

Už je to tady... (smích) My jsme dělali jiné představení, které potom nevyšlo, pak jsme dělali další představení, a nakonec to skončilo postupně u tohoto, které vzniklo těsně před premiérou. Předtím jsme připravovali další různé kusy, ale dlouhodobě. Takže něco podobného stylu snad nachystáme na příště. Myšleno podobného stylu, jako jsme dělali předtím.

Kde se vzalo téma inscenace?

Úplně první byl Pavel s těmi mýrami, taková krátká etudka, ze které se to všechno vyvinulo. Mýra, svíčka, ten neodolatelný vztah až k sebezničení a z toho vyplynulo téma lásky a navazování vztahů a tak. Ale základ byly ty papírky a ta svíčka.

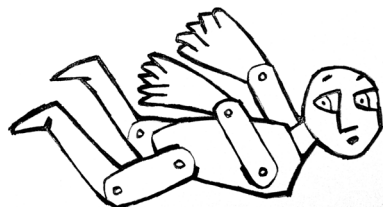
–pab–

Síla je v jednoduchosti

Další z důkazů, že méně může být více, že síla „loutkového“ (uvozovky proto, že to myslím v širším smyslu slova) divadla tkví právě v jeho až naivní jednoduchosti. Když jsem se díval na ty dva pány, jak si hrají s bílými panenkami, napadla mě asociace na dětskou hru. Ocenil jsem tu super komorní atmosféru, decentní, uměřené výkony obou herců, jak hlasově, tak vodičsky. A motýlí (nebo můří) rámec je bonbónek na dortu a je mi jedno, že konečné shoření může vést k různým vysvětlením. Proč ne? Jediné dvě pihy na kráse: nápaditější, organické a zdůvodněné objevení svíčky a civilní oblečení kytaristy, kterého jsem prostě nemohl nevnímat jako součást scény. Bylo v ostrém rozporu se skvěle voleným kontrastem černé a bílé. A zbývá už jen ocenit nápad udělat miniinscenaci na základě celkem banálních a všem dobře známých dialogů milostné konverzace. Tleskám!

JIŘÍ VYŠOHLÍD

A co na to diváci?

Bylo to krásný, jasný, ten kontrast, černá a bílá.

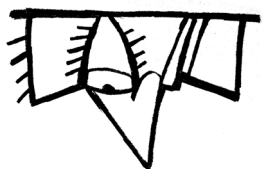
Čistoučkový, nebylo tam nic zbytečného. Myslím, že to maximálně zvládli.

Ti nezklamou nikdy. Jednoduchost ve všem a přitom to bylo lepší než řada představení, co tu byly.

Jednička. Jsem naprosto ukojena.

Úžasné, čisté, černobílé.

Červiven SPgŠ a SZŠ, Krnov

Všechno a nic

František Nepil, Olga Hejná, Alois Mikulka, Frank Taschlin – na texty těchto všech autorů se podíval soubor Červiven z Krnova a rozhodl se je spojit v jedinou inscenaci – Škola snů. Spojení i způsob inscenování je vsutku svérázný.

Jistě, ve snu je možné vše. Ale na divadle by vždy měl existovat jistý jednotící prvek, zklidnění, harmonie, řád. Můžeme hrát různými druhy loutek, ale sladíme styl. Můžeme být oblečeni do všelijakých kostýmů, ale hledejme souznění (i v kontrastu). Máme-li barevné loutky či scénu, zkusme, aby jeden z těchto zmiňovaných prvků byl méně výrazný. Škola snů působí v tomto ohledu jako chaos, mišmaš, směsice všeho, co bylo po ruce. Bez ladu a skladu se objevují nové a nové loutky či rekvizity a herci oblečení v pestrobarevných kostýmech. Na pozadí toho všeho stojí paraván se žlutou látkou, pošítou mnoha barevnými (jistě praktickými) kapsami. Soubor jakoby nepracoval se základními otázkami – Jaký má být celkový obraz naší inscenace? Co všechno potřebujeme, abychom naplnili příběh?

Základní problém spočívá v nezvládnuté dramaturgii. Čtyři texty leží vedle sebe, každý je ztvárněn jinými výrazovými prostředky v podivném temporytmu. Jednání postav se pouze komentuje, říká, oznamuje, ale neděje. Snad jen medvěd tuší, proč činí, tak jak činí. Ale co vede Karla, že nechce plnit svůj úděl snu? Nechce se zdát ani zvířatům, ani lidem a když pak spatří kuře (maňáska nabodnutého na jakýsi stojan mi bylo skutečně líto), najednou je vše v pořádku – už se polepšil. Příchod činoherců – žáků z „Běčka“ – je značně šokující, ale jsme aspoň zvědaví, co se bude dít dál? Problém „proužky vs. puntíky“ nabízí mnoho řešení a sen a správné procitnutí by mohl být jedním z nich. Bohužel. Medvěd příběh má mnoho kladů (zvláště zajímavé výtvarné a pohybové pojetí), ale logicky nijak nenavazuje na předchozí dění. Stejně je to i v dalším „nápomocném“ snu. Ponaučení a závěry znějící nahlas jako by byly z jiné inscenace. Režisérce Severinové se celé „velké snové téma“ rozpadlo na několik etud, ve kterých je naneštěstí všeho moc (mnoho loutek, mnoho barev, mnoho témat atd.), a to se stává pro celek kontraproduktivní. Jednotícím prvkem by mohla být hudba – ambice zde jsou, ale není s ní pracováno důsledně.

Soubor vyzařuje příjemnou energii, představuje originální nápady (mraveniště, sny a la balonky), své dílo doprovází živou hudbou, dokazuje, že umí pracovat s jistým divadelním minimalismem (bublinková

fólie, gumová pracovní kombinéza a mechanické pohyby bohatě dokládají automatizaci a umělost společnosti, netřeba říkat více), zručně vodí loutky myšky, vrabce i mravence, snaží se snad i o jistou výpověď a kritiku společnosti (v zobrazení továrny, medvěda, šikany ve škole apod.). Je tedy škoda, že tyto evidentní klady přebíjí nulová dramaturgie, nesjednocenost příběhu i výrazových prostředků, nelogičnost rozdělení světů snu a reality (a jejich podivná hádka s dalšími z „Běčka“), zbytečnost mnoha loutek (jednání provádí činoherci, loutky je pouze doprovází) a jakási snaha ukázat příliš a všechno.

(Ukázku toho, jak pestrost funguje a nefunguje, jsme mohli vidět v kontextu druhého představení Neverending, které po Škole snů bezprostředně následovalo.)

PETRA HLUBUČKOVÁ

Méně či více?

Autorská hra Škola snů určitě na první pohled zaujme svou barevností. Již od začátku je jasné, že se jedná o představení pro mladší diváky.

Nejprve se ocitneme v tzv. škole pro sny, která se nalézá nahoře na paravánu – kapsáři. Pro tuto část jsou využity pestrobarevné maňásky neurčitého tvaru, které mají znázorňovat jednotlivé studenty a učitelku v této škole. Poté se děj přesune do našeho světa (před paraván), kde mají sny plnit zkoušku. V této chvíli maňasy nahrazují živí herci, též oděni do pestrobarevného batikovaného oděvu. Avšak ze scény loutky nemizí, jsou jen v jiné podobě a to jako plyšové hračky zvířátek. Tyto plyšové hračky jsou vyndávány postupně z velkých kapes kapsáře a zase uklíženy, podle toho jak je právě potřeba a tak na scéně nevzniká nepořádek, který by mohl způsobit zmatek. Vše ještě doplňují živí herci s maskami. Při druhé výpravě do světa lidí dominují scéně živí herci, ačkoli občas vystupují jako rekvizity (figuríny v obchodním domě) či tvoří svými těly stroje, schody atd. V této části jsou nakonec použity jen dvě loutky. Medvěd jako loutka typu manekýn, která bohužel sloužila spíš jako maska, než aby se s ní výrazněji hrálo. A prezident společnosti jako velice vysoká marioneta tvořená z odpadků. Nakonec při třetí, poslední výpravě, byly využity jak živí herci, tak malé loutky upevněné na drátu, které byly voděny ze shora.

Celkově představení tvořilo několik menších příběhů, které byly spojeny jednou linkou a to skládáním závěrečné zkoušky. Tuto zkoušku mohly sny složit jen, když splní své úkoly. A tak jsme se mohli do-

zvědět, že sny se nejen zdají, ale hlavně pomáhají. Nejprve pomohly dívence k sebevědomí, aby si uvědomila, že je samostatně myslící osoba, to se děje skrze příběh o medvědovi. A poté naučily děti trpělivosti, což nám zprostředkovaly skrze příběh o myšce, vrabčovi a mravenci, kteří měli špatné vlastnosti, jaké mívají malé děti.

Celkově bych řekla, že témata jednotlivě jsou dobrá, ale všechna najednou i dospělého diváka zahltí, natož malé dítě. Velice se mi líbila barevnost scény, která dokáže zaujmout. I rozmístění jednotlivých světů, které byly čitelně rozlišeny. Avšak použití několika druhů loutek může působit přeplácane, jakoby si soubor chtěl vyzkoušet všechno a teď hned. Proto se zde hodí přísloví: méně je někdy více.

ANITA NOVÁKOVÁ

Zdálo se mi...

Po skončení představení jsem v šatně potkala už jen zbytek členů souboru Červiven, konkrétně Adama, Karla, Robina a paní učitelku Petru Severinovou.

Jaké sny se zdají vám?

R: Noční můry, někdy i trochu poetické, ale většinou dost strašidelné.

K: Sny, co se mi zdají, jsou většinou ovlivněné tím, co přes den dělám. Když mám zkoušku s divadlem, zdá se mi o požáru Národního divadla...

A: Mně se zdají většinou nereálné sny, ale před dvěma dny jsem tady měl velmi reálný sen: byl jsem na přednášce na vysoké škole a pohádal jsem se se svou profesorkou. Ale měl jsem pravdu já!

PS: Mně se ve snech někdy domýšlejí nedodělané věci z divadla. Když se probudím, už vím, jak na to.

Jak jste zkoušeli Školu snů, byla to kolektivní práce nebo nápad paní učitelky, který jste naplnili?

PS: Pracovali jsme odděleně ve třech různých skupinách. Každá pohádka tedy vznikala zvlášť, nejprve jen jako cvičení. A pak mě právě ve snu napadlo, že by všechny tři pohádky mohla spojit škola snů.

Loutky i scéna jsou dost různorodé. Čím je to dáno?

PS: Sny – housenky vznikly, když jsem se učila kaširovat v dílně K. Vostárka, a vyšel mi tento tvar. Přemýšlela jsem, co by to tak mohlo být a pak jsem si řekla, že je to sen. Takže to bylo vlastně obráceně: nehledala jsem podobu snu, ale měla jsem různé loutky a hledala jsem pro ně využití. Když jsme pak při prvním představení na scéně zakopávali o spoustu věcí, napadlo nás udělat si kapsář.

Jak se vám hraje se svými studenty, paní učitelko? Nemíjí to trochu nevýhoda, nemáte trému?

PS: Je to nevýhoda, mám trému, už to nikdy neudělám.

A: A tohle slyšíme každý rok... (smích)

PS: No ale hlavní problém je, že tím pádem nemáme režiséra, protože všechno vnímám zevnitř. Když jsme zkoušeli pohádky jednotlivě, bylo málo herců, proto jsem jim vypomáhala a už mi to zůstalo.

A jak se vám hraje s paní učitelkou, kluci?

K: Výborně.

PS: Oni jsou vysmátí, protože už jsou absolventi vysoké školy. Těm už nehrozím propadnutím. (smích)

A: Tady vidíte dobrý příklad toho, jak může ze vztahu žáků a direktivní učitelky, z které jde respekt (v prváku jsem se před ní fakt klepal), vzniknout za čtyři roky krásné přátelství.

—ZUV—

A co na to diváci?

Myslím, že jsme při představení snili pomáhačím sny... / Mám pocit, že na takhle velké studenty to bylo trochu slabší, že by si i oni zasloužili nějaké vážnější téma, které by je asi mohlo víc bavit. / Ta snaha je poctivá, možná až příliš velká, kdyby tam byl větší odstup, možná by to bylo všechno uvolněnější a přijatelnější, ale jsem už asi opravdu starý... / Byla jsem celkem spokojená, ale zdálo se mi to trochu přeplácané. Pro děti asi vyhovující, ty mají rády hodně barevných věcí.

Teátr Vaštar Ostružno, Nezdice na Šumavě

Orwell pro začátečníky

Rozhodnutím zpracovat román *Zimní bitva* francouzského spisovatele Jean-Claudea Mourlevata na sebe vzali členové souboru Teátr Vaštar, pod režijním vedením Michala Stona, velmi těžký úkol a výsledné inscenace si cením zejména pro její přínos dramaturgický. Mám za to, že zrovna ve středoevropském kontextu může dospívajícím, kterým je hádám primárně určena, leccos osvětlit o naší totalitní minulosti – což je téma, které se u nás v divadle pro mládež neobjevuje zrovna často –, či k nim obecně promluvit o zvrácených principech fungování jakéhokoli autoritativního režimu, který pošlapává lidská práva. Moment, kdy se mladí rozhodnou jít na vlastní pěst proti zrůdné diktatuře, silně připomíná třeba mnichovskou studentskou skupinu Bílá růže vedenou sourozenci Schollovými, kteří jako snad vůbec jediní v celém nacistickém Německu tiskli protirežimní letáky. Jenže byli, na rozdíl od Mourlevatových literárních hrdinů, krátce po svém zatčení popraveni. A podobných příběhů plných osobní statečnosti hrstky jednotlivců by se určitě našlo daleko víc.

Zimní bitvu jsem bohužel nečetla, ale podle všech informací, které se mi o ní podařilo zjistit, a přečtení několika ukázek, na které jsem na internetu natrefila, se mi zdá, že se Michal Ston s dramaturgií vypořádal více než statečně. Myslím si, že z knihy vytáhl víceméně kompaktní dějovou linku a osekal vše nepotřebné. Velmi vhodně také dává divákům informace o systému tak, jak je objevují sami hlavní hrdinové. Mám na mysli třeba odkrývání minulosti, když zjistí, že jsou vlastně potomci povražděných disidentů, které má státní dohled převychovávat, nebo postupné odhalování existence podivných člověkonů (outsiderů společnosti, pravděpodobně produktů nějakého sociálního inženýrství, které se snažilo získat tupou, leč silnou pracovní sílu) a bestiálních člověkopsů, kteří jsou režimem štváni proti lidem. Stonova dramaturgie rozhodně nepostrádá tajemství a napětí až do konce.

S jevištním pojetím inscenace už ale zdaleka tolik nesouhlasím. Předně si nejsem jistá, jestli byli dobře zvoleni manekýni v životní velikosti. Asi chápu původní záměr: měli nejspíše zhojnit počet hrdinů víceméně realisticky hraného příběhu, což by stylizovaná loutka jiného typu zdaleka tolik neobsáhla, a hlavně, vyřešil se tak problém s postavou člověkoně Basila, polovičního zvířete. Jenže neobratné provedení manekýnů a ne úplně propracovaná animace se tomuto záměru poměrně vzpouzí. Inscenace působí spíše jako činohra, do níž se víceméně omylem přpletlo pár panáků.

Základ scény, a to už jsme zase u těch chvalitebných složek inscenace *Bitva* (OW hrdinech), tvoří velmi případně čtyři omlácené plechové skříňky, díky nimž je iluze nehostinného internátu i šedé depresivní totalitní reality zhmotněna přímo hmatatelně a napomáhá jí i paradoxně velmi střídmapráce se zvukem. Hudbu obstarává pouze kytara a hlavním zvukovým efektem je pochopitelně sugestivní mlácení do kovových skříní. Bonusem navíc byl silný hrom, který se během festivalového představení několikrát ozval zpoza oken a vlastně velmi přirozeně znásobil tíseň situací odehrávajících se na jevišti. Myslím si, že Teátr Vaštar svou bitvu nakonec vybojoval víceméně se ctí a rozhodně s velkým hereckým nasazením.

KATEŘINA LEŠKOVÁ-DOLENSKÁ

Romeo, Julie a tma?

Na inscenaci *Bitva* (O hrdinech) v první řadě oceňuji osobní nasazení inscenátorů, s nímž se rozhodli vypořádat bez jakýchkoli úhybných manévrů se závažným tématem. Zůstat ale v této rovině hodnocení by bylo vůči inscenátorům velmi nefér, protože realizace sama si zasluhuje přinejmenším stejnou pozornost.

Inscenace má jistě celou řadu problémů. Monotonní rytmus i výraz subjektivně prodlužují představení na samu hranici únosnosti. Klíčová situace, kdy padne zločinný režim, je nesrozumitelná a co se skutečně

Bitva (o hrdinech)

stalo, se lze jen dohadovat. Jakkoli je soubor zjevně herecky mimořádně disponován, v charakterizaci záporných postav užívá zbytečně prvoplánových, obecných prostředků. Nejvíce mě však mrzí, že se důsledně nesleduje jinak jasně formulované téma: Jsou hlavní hrdinové skutečně hrdiny? Kdyby se tvůrci při dramatizování předlohy skutečně zabývali zkoumáním této otázky, jistě by například nepřešli provinění jedné z protagonistek, která svým útekem z prostředí internátního teroru vědomě vystaví svou spoluvězeňkyni krutosti, která vyústí až v její smrt. Tuto vinu přece nelze pominout, vždyť odtud rostou ony „mašinovské“ pochybnosti o hrdinství a nehrdinství.

Přes všechna naznačená úskalí má však inscenace rys, pro který ji považuji v kontextu dosavadního programu za výjimečnou, a tím je práce s dramatickou situací. Události se tu skutečně dějí a realizaci vztahů je věnována mimořádná pozornost. Vrcholným okamžikem v tomto smyslu je pak první setkání Matea (či Mattea?) s Evou. Z předešlého dění víme, že chlapci a dívky jsou v internátech drženi odděleně, protože je pro vládnoucí režim nežádoucí, aby tito potomci jeho odpůrců navazovali jakékoli partnerské vztahy. Náhle však proti sobě stojí mladý muž a mladá žena a jsou sebou uhranuti. Dlouze na sebe fascinovaně hledí, pak se opatrně dotknou rukama. V tom doteku cítím údiv z něčeho dosud neznámého a najednou na mě skutečně dolehne zrůdnost zavedeného řádu daleko silněji, než při všech možných zobrazeních násilí. S protagonisty si mohu prožít celou absurditu jejich osudu a bezděky mi na mysl tanou různé otázky. Třeba jaké sny se asi zdají dospívajícímu klukovi, který nikdy neviděl děvče? V tom okamžiku přirozenost na hlavu poráží umělý svět zákazů a nařízení, život vítězí nad smrtí... Za něj tvůrcům děkuji.

TOMÁŠ JARKOVSKÝ

dlouho neviděli, a zjistili jsme, že nám je ožraly krysy. My s těma loutkami zas tak moc neumíme, a když už jsme se naučili něco udělat třeba rukou, tak je najednou blbý, když tam ta ruka není...

Pokud něco na vašem představení zaujme, tak je to jistě silné téma, příběh, ale zároveň jste si ukousli hodně velké sousto. Jak jste se dostali ke zpracování právě tohoto textu?

Jana Wertigová: My jsme se sešli a vybírali téma, které chceme použít pro divadlo ve výchově, chtěli jsme udělat představení pro školy, po něm by následovala dílna, která by se týkala tématu toho představení. Čili nejen zahrát divadlo, ale něco navíc, povídat, diskutovat. Vybírali jsme z několika předloh a tahle knížka, Zimní bitva, nás nejvíc zaujala. My se totiž chtěli zaměřit na poslední ročníky druhého stupně a na středoškoláky. Pak Michal začal pracovat na textu.

Michal Ston: Nebylo to jednoduché. Ta knížka má spoustu témat, motivů, které se objevují a mizí, většina jich nikde nevygraduje, třeba neustále se tam někam putuje a lidi se míjejí, to jsme úplně pominuli. Ale našli jsme si základní příběh a pak nás zaujala ta atmosféra. Strašně jsme se s tím prali. To bylo nějakých patnáct verzí a ani ta, kterou jste dnes viděli, není definitivní. Tedy v základu ano, ale je třeba spoustu věcí dozkoušet.

Divadlo ve výchově. No ale my jsme viděli jen část vašeho záměru, chyběla ta dílna po představení.

Jana Wertigová: Ano, v té bychom chtěli vycházet z divadelního zážitku, možná i proto je to takový zatěžkaný, s patosem, abychom pak vyprovokovali reakce, šli do kontrastu, mohli to pak odlehčit. Chceme hledat stejné motivy a ozvuky témat v současném světě.

–frk–

Divadlo ve výchově

Se sympatickými členy souboru Teátr Vaštar Ostružno jsme se sešli ve stanu, ale bubeníci nás vyštvali do redakce.

Vaši premiéru na Chrudimi prý provázely určité problémy?

Michal Ston: No, přijeli jsme a mysleli, že budeme hrát první představení ve čtvrt na pět a najednou jsme zjistili, že za půl hodiny hrajem. Takže první představení jsme taktak dokleпали do konce. Druhej zádrhel byl, že jsme vybalili loutky, které jsme

A co na to diváci?

Bylo to velice srdečné představení, mysleli to fakt dobře. Ale vždycky je problém v dramaturgii. / Zasáhlo mě to, je mi z toho smutno. / Taková zdrblá jsem, je mi jich trochu líto, takovou kládu si vzali. Asi potřebujou řešit ta velká témata. / Jo, pocho-pil jsem to. Bylo to tak jako zajímavý, byla i legrace, trochu, moc ne. (10letý divák) / Bylo to takové k zamyšlení. / Já jsem tohle zažil v 16 letech, mně to rvali obráceně. Uvažuju o tom, že by se o téhle problémech mělo přemýšlet obecněji, ne takhle. Mám zábrany, prostě.

Seminář O – oživení

místa, času a děje

Každé místo má svůj příběh – a ten chrudimský (viděný jejich očima) dolují z nejrůznějších sběrných materiálů seminaristi pod značkou O a pod vedením scénografa a výtvarníka Kamila Bělohlávka. Když jsem tuhle líčila své zmatené pobíhání a hledání účastníků semináře F, poukazovala jsem na to, že jsem stále narážela na „dvorskou“ tvořivost semináře O. Když jsem se včera ráno probudila do vytrvalého deště, až mi zatrnulo, že všechny ty krásné papírové nápady na dvoře asi podlehly zkáze. Vypravila jsem se zkontrolovat to. Naštěstí seminaristi předvídavě na noc vše uklidili a teď jsem je zastihla v plné práci, byť bez účasti lektora, který se právě umělecky realizoval v Červené Karkulce. Čmouchala jsem tedy chvíli po dvoře, a podařilo se mi objevit prostorový plán jejich dnešní site-specific akce, která zpestří podvečer a oživí území kolem MEDu a mezi dvěma chrudimskými mosty a pak nás průvod zavede až... do cíle (zde jsem poprvé narazila na hranici tajemství – cíl je překvapení a nesmím jej prozradit). Pročítám titulky jednotlivých stage – zrození hrdiny, sežrání cyklisty, pasáček veprů..., ale jsem upozorněna, že hlavní téma „cesty“ nesmím prozradit. Tak nic. Raději tedy jen pozoruju to

hemžení, které připomíná mraveniště. Sleduji, jak se stříhá, vyřezává, natírá, sestavuje, popisuje, využívá všech možných i nemožných materiálů (mimočodem, zrovna molitanu je zde využito velmi pozoruhodným způsobem), prostě se TVOŘÍ. Ptám se na zdroje, které jasně odkazují k jakémusi sběrnému dvoru či půdě, ale i způsob získání materiálu by prý z jistých důvodů měl zůstat tajemstvím... Ještě navštívim druhou část seminaristů, kteří právě připravují ve třídě inspirativní hudbu pro představení. Tak si na závěr shrnu, co jsem se dozvěděla, co jsem nakoukala – a co smím prozradit: 1) nejvíce všechny baví práce s flexou (čili s uhlovou bruskou), která vydává tak výrazné zvuky, že přehluší i bubny ve třetím poschodí. 2) důležitou inspirací pro výtvarno-divadelní akci, kterou dnes uvidíme, je postava Otesánka, 3) nečekejte regulerní představení, ale putování či pouliční rej, 4) základním výchozím materiálem všech výtvarných artefaktů je šrot, 5) všichni dělají všechno, podílejí se jak na výtvarné, tak hudební, ale i herecké akci, 6) takže všechno tohle dohromady dokonale splňuje zadání semináře – totiž oživení místa, času a děje. Tady a teď v Chrudimi.

JANA SOPROVÁ

Seminář P – Pracujete

s dětmi – Terapie s loutkou

Hanka Galetková, pedagožka dvou univerzit a lektorka mnoha umělecko-vzdělávacích programů, vede letos na Chrudimi ojedinělý seminář. Pomáhá v něm pedagogům i studentům dramatické výchovy s prací s dětmi zdravými, i tělesně či mentálně postiženými. S Tomášem Volkmerem, který je jejím hostem v semináři „P“, vedou již 12 let unikátní dílny/semináře/setkání „terapie s loutkou“, které jsou svého druhu jediné na světě. Loutku si zde děti nevyrábí (jak je tomu v ostatních dílnách), loutka je u Tomáše a Hanky motivací pro činnost. S Barvičkou a Mašličkou, dvěma molitanovými, barevnými paňáci, jezdí po speciálních zařízeních a laicky řečeno, si s dětmi v těchto zařízeních hrají. Je to však hra nesmírně promyšlená (už v tom, že jsou v tandemu muž-žena), zaměřená na komunikaci, pohyb, naslouchání a tvoření příběhu, řešení problému apod. Pracují s dětmi s lehčími i velmi závažnými postiženími. Málokdy tuší, jaké děti budou v té které skupině mít a musí improvizovat. Když popisují svou práci, seminaristé, kteří právě absolvovali 45minutový kurz arteterapie loutkou s postiženými, nadšeně naslouchají. Zajímá je, s kým se setkali, jak řeší nenadálé problémy, zda jsou nervózní, nakolik přizpůsobují své vyjadřování, chování a dané činnosti před postiženými dětmi.

Hanka mi poté vypráví, jak jejich společná dopoledne vypadají. Dnes ráno, kdy si seminaristé vždy snaží vsugerovat, že ještě není takové dusno, probíhala různá pohybová a dechová cvičení. Hrály se hry, které v budoucnu mohou posloužit i jako inspirace seminaristů pro práci s dětmi i dospělými. Na protažení je jistě výborné třeba „praní prádla“ (kdy se každý stává tou samotnou košilí či tričkem). Poté se Hanka zaměřovala na těžiště, osu těla, soustředění i rozvíjení mysli. Snažila se, aby každá činnost gradovala, měla svůj drobný závěr a mohlo se pokračovat dál. V další části dopoledne probíhala společná, jasně vymezená činnost – terapie s loutkou. Hanka s Tomášem vedli hodinu stejně, jako když pracují s postiženými dětmi. Seminaristé se také, po reflexi v kruhu, seznámili s krátkým dokumentem o terapii s loutkou, natočeným Gabrielou Krečmerovou. V „hlavních rolích“ zde vystupovali právě Hanka s Tomášem a seminaristé mohli vidět, jak taková práce v praxi vypadá, s jakými dětmi a jak pracují a jaká byla hodnocení psychologek a asistentek postižených dětí.

Seminaristé si přirozeně a po celou dobu sdělovali své zkušenosti s podobnou prací, popisovali, s jakými dětmi či dospělými se setkali a jak rychle se museli naučit zareagovat. Věkové osazení semináře je velmi rozmanité, vedle zkušených pedagogů zde sedí studenti, začátečníci v práci s dětmi. Hanka si tento

fakt pochvaluje, protože se mohou navzájem obohatit. S ohledem na vše, co jsem měla možnost se dozvědět, si také myslím, že jakékoliv rozdíly mezi nimi vyrovnává i skutečnost, že se zde „probírá“ téma, které ještě není příliš frekventované, v Čechách se mu věnuje pouze minimální počet lidí, a tudíž možnost „být při tom“ je neobyčejný zážitek.

PETRA HLUBUČKOVÁ

Agenti informují

Seminář T

„Tebesebereflexe ze smetiště.

Našlapujte tiše a opatrně, šlapete po „štěstí“.

„Štěstí“ se v okamžiku mění v zázrak. Ožije, zazní, a vše zalije slunce a tóny naděje.

Pýcha stvořitele se pak stává nezměrnou.

Co na tom, že okolí vidí jen trubku, rezavý hřebík, plechovku, zarostlý kout... To vše se promění ve zvucící, rajskými tóny zalitý, příběh stvoření...

Prchavý okamžik zas podléhá světáběhu dotekchtivé ruky.

Znovu se ukládá a vrství do dalšího „smetiště štěstí“. Vše připravené na znovuvzkříšení.

AGENT ANONYM

Seminář H

Čím dál víc je znát, že každý z nás má jiné tučínky. Každému se líbí něco jiného, ale díky skvělému vedení semináře „panem Matějem“ jsme schopni dělat kompromisy. Dnes jsme se konečně dostali k náhrávání námi složených písní. Dne 5. 7. spatří světlo světa zbrusu nové CD, které se svou velkolepostí bude moci rovnat deskám Božského Káji nebo neméně božské Helenky. A nebo taky ne...

AGENT FIGARO

Seminář D

Mám zprávy, že dnes seděli okolo lavic a vymýšleli scénář na jejich vystoupení. Upřesnit to však nemohu, protože by to nebylo překvapení, až budou hrát. Někdy také vyskočili od stolů a zahráli si několik zábavných, pohybových a pro někoho morbidních her.

AGENT HORACIUS 003

Seminář R – pro rodiče

s dětmi – Ostrov pokladů

V chrudimském parku je dopoledne téměř pusto. Sem tam polehává pod stromem někdo z místních. Až v zadní části je najednou vidím, z dálky vypadají jako autobusový zájezd. Nejpočetněji zastoupený seminář. Ozývá se potlesk a smích. Předávají si nějaké papíry. Diplomy? To snad...

No jasně, že ne. Zdeňka Vašíčková a diplomy? Jsou to obrázky a popisy neznámých zvířat zpozorovaných na neznámém ostrově. Takže objevitelé nepřijeli autobusem, ale samozřejmě lodí. Přesněji třemi, protože je jich vážně hodně, počítám, počítám... osmatřicet. Je to vůbec možné?

Odpovídá lektorka Zdena Vašíčková: „Je a je to náročné. Ale zvládneme to. Rozdělili jsme se do tří skupin, které často pracují samostatně. Původně to byl seminář pro patnáct dvojic: rodič – dítě, ale někdo přijel s více dětmi, tak jsme se nabalili, ale je těžké někomu říct ne. Když jsou aktivity dospělý – dítě, tak starší děti přebírají na čas roli dospělého. Taková hra – dospělákem na jeden den.“

Vracím se k představování záhadných tvorů. Princip mi vysvětluje Martin Lukáš, jeden z tatínků. „Zachránili jsme uvězněná zvířata a teď se s nimi seznamujeme, protože jsme objevili úplně nové druhy. Každé dítě dostalo list papíru jen s názvem, mělo ho nakreslit a s pomocí rodiče napsat, kde žije, jak se živí a čím je zajímavé. Teď je prezentujeme.“ A tak se dozvídáme, že Písmenkovec obrovský žije v trávě (já ho podezíral, že v redakci), že Smetákovce obecný je užitečný tvor, protože se živí odpadky a každá maminka by ho chtěla mít doma. Mašličkovce okatý baští trávu nebo mašle, co spadají holčičkám z vlásků. Chechták ušatý vypije denně pět litrů benzínu a jí mrkev nebo lidi, je to noční tvor a používá znakovou řeč. (Ten ostrov není lidem moc příznivý, lidožravých zvířat už jsem zaregistroval několik.) Odvážnější děti předvádějí i pohyb nebo zvuk přiděleného tvora. Jeden chlapec opakovaně vykřikuje, že jeho zvíře se živí erekcinou. (Až po chvíli identifikuji elektrinu, do které je, dle informace tatínka, beznadějně zamilován.) Divočejší seminaristé už nevydělají poslouchat a provádějí bokem od ostatních trénink osobních námořnicko-pirátských soubojů.

„To se bude hodit,“ komentuje později pomocník lektorky Klára Lukášová, „zítra nás čeká boj s domorodými lidojedy.“ Ty budou představovat, jak se dozvídám, tatínkové a bude to velkolepé. Několik dětí unesou, přivážou ke stromům a bude nutné je osvobodit. (V době, kdy čtete tyto řádky, je už jistě po boji, proto jsem získal povolení o tom napsat,

a můžeme se doptat, jak vše dopadlo, zda nebyl někdo z účastníků sněden či někdo z domorodců zraněn. Jak jsem tak pozoroval aktivnější kluky, nechtěl bych být v kůži domorodce.) „To je ta nevýhoda velkého počtu. Než se všichni prostřídají, aby každý dostal prostor, tak je to na některé už dlouhé,“ sděluje mi opět Klára, kterou zpovídám cestou. Schyluje se totiž k dešti, a tak se objevitelé spěchají uchýlit do slují ve skalách (tedy učebny). Zajímá mě, jak cesta dobrodruhů začala. „Dostali jsme rozstříhaný dopis od kapitána Flinta a ten nám prozradil, že tady někde je poklad, takže jsme se plavili po moři a bouře nás zavála na tenhle ostrov, který postupně objevujeme a snažíme se najít cestu k pokladu.“

Seminář tráví většinu času venku, v městském parku a je poměrně akční. „No, akční je hlavně ráno, k polední energii upadá. Mysleli jsme, že unavíme děti, ale dopadá to tak, že padají dospělí a děti pořád kolem rotujou,“ dodává Klára na závěr.

FRANTIŠEK KASKA

Bitva (O hrdinech)

Většina diváků ocenila silné téma, které bylo evidentně souboru vlastní. Autentická snaha souboru něco za sebe vypovědět, společensky se angažovat (v dobrém slova smyslu), byla kvitována s povděkem, diváci odcházeli v zamyšlení nad nastolenými otázkami. Samotný způsob zpracování tématu však mnohým přišel problematičtější. Utkat se s literární předlohou byl nelehký úkol a ve sledu epizod došlo k jistému zestejnění důležitých i méně důležitých momentů. Celkový rytmus tak působil poněkud monotónně a některé motivy vyzněly trochu do prázdna. V tomto kontextu byl zmíněn zejména vztah Matea a Evy, ten byl sice výborně nastolený silnou scénou jejich prvního setkání, ale následně se k němu inscenace nijak výrazně nevrací. Dalším takto nerozvinutým tématem je i z počátku klíčový problém, že kvůli úprku sirotků musejí jiní chovanci zemřít na samotce.

Dále byla řeč o zvolených loutkách a práci s nimi. Z pragmatického hlediska je volba loutek pro určité postavy pochopitelná, ale ne každému přišla dostatečně opodstatněná. Jisté problémy souvisely i se zvolenou technologií, překrucující se nohy a další podobné nesrovnalosti narušovaly snahu souboru pracovat se „syrovou tělesností“ loutek.

Závěrečnou poznámkou v diskusi byla jistá lítost vyslovená nad hereckým zpracováním příslušníků Falangy. Jakkoli projeví členové souboru silný herecký potenciál, zápornost příslušníků totalitního režimu byla mnohdy vyjadřována dosti prvoplánovými prostředky.

Škola snů

Nejčastěji zmiňovaným slovem ve spojitosti s touto inscenací byla různorodost, v mnoha ohledech příliš velká. Bylo použito příliš mnoho prostředků, barev, materiálů – jednotlivé prvky byly každý odjinud a nevytvářely jednotný celek. Nedostatečně dramaturgicky promyšlené využití „hadrů“ bylo opět kritizováno, čímž se oficiálně stalo jedním z leitmotivů letošních diskusí (podobně jako loni tzv. chrudimská židle). Loutky byly hezké, ale herci se na ně nekoukali. I po dramaturgické stránce byly spojovány nesourodé prvky. Nápad zpracovat „Nauku o snech“ pro děti (jak to vyjádřila jedna divačka) byl oceněn, ale ne vždy to fungovalo. Podle některých byla na vině žánrová a stylová nesourodost zvolených pohádek, v jejichž rámci nefungovalo uplatnění snů vždy tak, jak by mělo. Jednotlivé dobré nápady se pak v nesourodém celku ztrácely. Nebylo jasné celkové téma, závěr působil jako oslí můstek. Myšlenky byly sdělované značně didakticky, působily banálně, a to zvláště s ohledem na věk herců. Ti ve svém hereckém projevu působili neadekvátně dětsky. Inscenace je sice určena pro dětské publikum, nepoměr mezi výrazem herců a jejich věkem ale působil pro mnohé rušivě a zakrýval skutečný vztah herců k předváděnému tématu.

Neverending

Diskuse nad poslední inscenací byla uvedena všudypřítomnou chválou. Většina diváků byla nadšena, oceněna byla jednoduchost, minimalismus, výborné loutky, které i přes svou jednoduchost dokázaly (mimo jiné díky ukázněnosti herců) vyjádřit i citlivé detaily a celkové skloubení humoru s lyrickou atmosférou. Do „všeobecného juchání“ byly pak ale vnášeny i jisté problematické aspekty inscenace. Některé humorné výstupy působily (zejména v celkovém kontextu) poněkud lacině a nebyla zcela jasná logika řazení výstupů za sebou. Zdaleka největší diskuse se ale rozproudila nad motivem můr a svíčky. Proč se ve dvou třetinách inscenace najednou objevuje svíčka? Jaký má význam ve scénkách s postavičkami a zejména jaký má význam ve scénkách s můrami? V případě můr se totiž sráží symbolika můr a vztahů mezi nimi s alegorií vztahu můry ke svíčce. Na konci můra (jak se dá čekat) shoří, není ale zcela jasné proč a co přesně to znamená, nezdá se, že by to skutečně završovalo téma inscenace. Vyrojila se sice řada možných vysvětlení, není však jasné, do jaké míry jsou tato vysvětlení dodatečná a ad hoc. Sám soubor ostatně uznal, že je tato otázka problematická. V různých reprízách zkoušeli experimentovat s tím, kdy do inscenace vložit svíčku a kolik můr nechat shořet a i když každá možnost nabídla své interpretace, žádná zatím nebyla bezproblémová.

Fascinuje mě ožívání neživého předmětu

Loutkoherec, dramaturg a režisér Peter Pálik na LCH nejen vede seminář, ale představí tu také svou inscenaci *Perinbaba*, která vznikla v Bábkarském divadle Žilina. Povíдали jsme si tedy nejen o ní, ale také o jeho vztahu k loutkovému divadlu.

Mám pocit, že Perinbaba na Slovensku znamená to, co v Čechách Pyšná princezna, tedy věc obecně známá z filmového zpracování.

Ano, Perinbaba je v podstatě kulturní záležitost, která na Slovensku zdomácněla díky filmové verzi Juraja Jakubiska. Na scénáři spolupracoval s Lubomírem Feldekem, který vytvořil i několik divadelních verzí a scénářů, a my jsme v podstatě ve spolupráci s ním udělali úpravu pro naše loutkové divadlo. Inscenace se stala vyvrcholením sezóny, během níž jsme uváděli pohádky začínající na písmeno „P“ (byla to taková sezóna pěti P). V tomto případě samozřejmě nebylo jednoduché vybočit z toho, co diváci znají a na co se těší. Verze, kterou se snažíme představit, je v něčem nová, ale zároveň divák nepřijde zkrátka, protože v ní zůstávají postavy a možná i výtvarno podobné tomu, s jakým pracuje film. Dá se říci, že je to něco mezi Jakubiskem, Feldekem a Pálikem.

Mě teď zajímá hlavně Pálik... Čím vás přitáhlo loutkové divadlo?

Jako ochotník jsem koketoval s činoherním divadlem, ale pak jsem se přihlásil na katedru loutkové tvorby, protože mám vztah k výtvarnému umění a loutkové divadlo považuju spíše za divadlo figurativní, výtvarné. A když jsem vystudoval tuto katedru, tak se tomu věnuji nejen jako režisér, ale i jako dramaturg a loutkoherec. Chci dělat divadlo, které skutečně využívá výtvarný prvek ve velmi výrazné míře, snažím se pracovat s dobrými výtvarníky. Fascinuje mě ožívání neživého předmětu a hledání asociací, symbolů, znaků neživých předmětů, které dokážeme na jevišti proměnit v předmět živý, nebo v zástupný prvek za živou figuru.

Vnímáte loutkové divadlo jako záležitost spíše pro děti, nebo pro dospělé, nebo o tom takhle neuvažujete?

Je to samozřejmě trochu problém, protože mnoho let to bylo tlačeno k tomu, že loutkové divadlo bylo v Čechách i na Slovensku orientované jen na dětského diváka a v lidech tohle povědomí zůstalo. Termín „loutkové divadlo“ je tak trochu zavádějící, což se projevilo i na workshopech – někteří seminaristé si nedovedli představit nic jiného než práci s loutkou. Po-

dle mě jde spíše o něco jiného – o animaci, ožívání neživého, o znaky a symboly. Takže tohle zkreslující povědomí o loutkovém divadle je potřeba změnit. Pro mě je divadlo jeden celek, vyjadřovací prostředek, a to ať už pro komunikaci s dítětem nebo s dospělým.

Kam se podle vás ubírá loutkové divadlo na Slovensku?

Na Slovensku je méně loutkářských souborů, protože hlavně po roce 1989 jako by v podstatě zanikla celá ochotnická sféra loutkových divadel. Jaksi se na ně pozapomnělo. Zůstalo pět profesionálních loutkových divadel, a pak existují různé agenturní skupiny. Ty nejlepší soubory se většinou prezentují na festivalech. Katedra loutkářské tvorby na bratislavské VŠMU, na které učím i já, funguje asi dvacet let. Poslední dva roky se dost výrazně proměnila, protože se změnil šéf. Nastoupil Ján Uličianský, který je nejen loutkoherec, ale i autor her. Katedra se postupně začíná ožívat o nové tváře, začínají tam fungovat lidé jako Miro Duša, manželé Piktovi, Katka Aulitisová, bývalí absolventi pražské loutkárny. A zároveň vycházejí celkem zajímaví absolventi. Ta škola byla dříve taková zakřivená a absolventi se většinou uplatňovali jinde než v loutkovém divadle. Ale teď se začínají dosazovat do divadel, a ta začínají ožívat. Vznikají i nové festivaly. Například my máme svoji Bábkovú Žilinu už třetí rok. Když to sleduju, mám pocit, že tvůrci se začínají na té spirále trochu vracet ke kořenům, čerpají z tradičních postupů a zasazují je do nových kontextů, je tu tendence odklonit se od přetechlizované linie. Objevují se nové texty, které se zároveň inspirují i tím starším. My jsme teď například vytvořili inscenaci *Epos*, která je kombinací pohybového divadla, ožívání předmětů a materiálů a hudby, a to je myslím docela zajímavé. Pro nás je cesta jasná: kombinovat jednotlivé žánry, neškatulkovat divadlo na činoherní nebo loutkové, ale nalézat mezi nimi styčné body, na jevišti společně komunikovat v harmonii.

JANA SOPROVÁ

Výzva pro loutkáře – zahrajte si v muzeu!

Jakýkoliv soubor či jednotlivec, který se účastní Loutkářské Chrudimi, má možnost během roku hrát svá představení v Muzeu loutkářských kultur. Také je možné domluvit např. víkendové pobyty spojené nejen s hraním představení, ale i s dílnou pro veřejnost.

**Kontakt Olga Havlíková, tel. 734 203 261,
e-mail: olga.havlikova@puppets.cz**

Je třeba se domluvit co nejdříve, aby bylo možné zařadit do programu Muzea loutkářských kultur.

Stejně tak lektori, kteří vedou dílny při přehlídce, mohou v případě zájmu kontaktovat MLK a uspořádat víkendy či prázdninové týdny v MLK.

Budeme rádi, když tuto možnost maximálně využijete.

Simona Chalupová, ředitelka Muzea loutkářských kultur v Chrudimi

Pomalý jdeme do finíše!

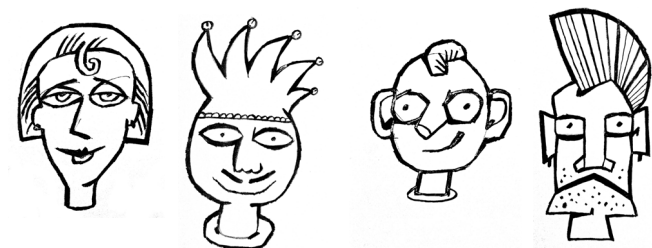
A abychom moc nebrečeli, bude se pít, hrát, zpívat a tancovat!

Cesta za pitím-hraním-zpíváním-tancem začne ve 21.30 u MEDu a bude v režii semináře „O“:

ZHLÉDNETE OTESÁNKA, PŘEDSTAVENÍ, KTERÉ VÁS POHLTÍ.

Poté se společně vydáme do Modré hvězdy, kde vypukne loutkářská JAM SESSION! Účast přislíbili Karel Šefrna, Jiří Vyšohlíd, Dáda Weissová, Matěj Šefrna, Jarmila Parčiová. A možná přijde i Anča. Přineste si tedy nástroje, nalaďte hlasivky a protáhněte oudy, protože noc bude dlouháááá...

Vzhůru na LOUTKÁŘSKÝ BÁL!

Žitřejší program

8.30–12.30 Semináře v učebnách

10.00 DKP malý sál
Buchty a loutky, Praha
Zlátá husa 50'

10.00 za DKP
Čmukaři Turnov
Hloupé království 50'
loutková pohádka

11.00 MED
Divadýlko Kuba, Plzeň
Pletené pohádky 45'
loutková pohádka

13.00 a 14.00 DKP Slavoj
Workshop – vyrob si svou loutkuy 60'
vedou Čmukaři Turnov

14.00 a 21.00 (A+B) Stan
Marek Bečka
Zchudlý loutkář 40' inspirativní program

15.00 DKP malý sál a 17.00 (A+B) za DKP
Divadlo ANPU, Praha
Čertův švagr 50' inspirativní program

14.00 (A+B) – 18.00 za DKP
Loutkářská pouť, prezentace seminářů a slavnostní zakončení

19.00 (A+B) DKP velký sál
Bábkové divadlo Žilina, Slovensko
Perinbaba 70' inspirativní program

Dnešní program

8.30–12.30 Semináře v učebnách

průběžně dle rozpisu DKP Suterén
Hana Voříšková, Choceň
Výlet 12' Divadlo pro jednoho diváka

10.00 a 11.00 DKP Slavoj
Workshop – vyrob si svou loutku 60'
Vedou Čmukaři Turnov

10.00 MED
Jiří Polehňa
Znáte Kačenku? 40'

10.00 a 19.00 (A+B) stan
Martin Hak, Brno
Rudovo kosmické dobrodružství 50'
inspirativní program

11.00, 14.00 (A+B) DKP velký sál
Céčko Svitavy
Pták Ohnivák, liška Ryška a my 50'
hlavní program

13.00 DKP malý sál
Osadnickej spolek při ZUŠ Žamberk
Prachsakramentský rozprávky 45'

15.00 (B) a 17.00 (A) DKP malý sál
Rámus, Plzeň
19. březen 30' hlavní program

15.15 (A) a 17.00 (B) MED
LS Mikrle, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř
Hotel 40' hlavní program

20.00 (A+B) DKP divadelní klub
Veřejná diskuse 90'

20.00 Park Republiky
koncert **Myštet**

21.30 začátek před Muzeem (MED)
ukázka semináře O – **průvod potemnělou Chrudimí**

22.00 Restaurace Modrá hvězda
Loutkářský bál – loutkářský jam session

22.00 Park Republiky
Pocta Jiřímu Trnkovi – 100 let od jeho narození
film Sen noci svatojánské 76'

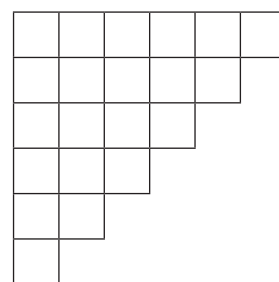
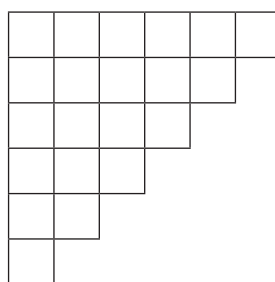
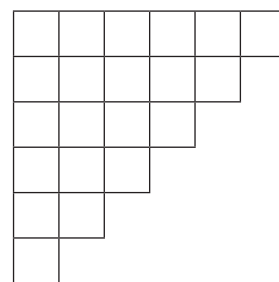
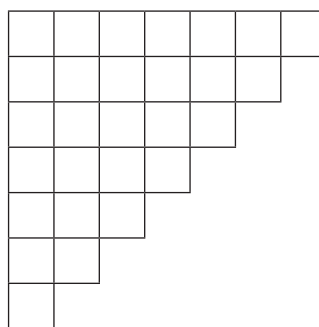
DKP = Divadlo Karla Pippicha

Redakční šotek si u nás včera zařádl a trochu nám pomíchal programem na dnešek. Šotka jsme odchytili, takže dnešní program uvedený vlevo platí!

Tajenka

Tajenka včerejší osmisměrky byla **představení!**, a několik lidí ji vyřešilo, i když dvě písmenka jsme umís-tili špatně (za což se omlouváme). Dnes máme pro vás čtyři roháčky se společnou legendou (rozlišen je jen počet písmen). V prvním řádku (a tedy i sloupci) se objeví 4 známé postavičky z loutkového divadla. cirkusoví baviči (6), hra s šišatým míčem, mládě žáby, sportovec, praním očistil (5), ústa (expresivně), konec (z němčiny), energie, pramen zčuchaných vlasů (4), osobní zájmeno, pouze, předložka, domácí zvíře (3), zkratka titulu bakalář, čínské jméno, slovensky jíl, chemická značka astatu (2), římsky 50, značka elek-trického odporu, spojka, předložka (1)

Řešení:

Tiráž

Zpravodaj 61. loutkářské Chrudimí

Vydává a tiskne Chrudimská beseda / Redakce Zuzana Voj-tíšková, Jana Soprová, Petra Hlubučková, František Kaska, Jacques Joseph / Foto Ivo Mičkal / Kresby Tomáš Volkmer / Grafická úprava Radek Pokorný / Kontakt Michal Drtina, tel. 606644294, e-mail drtinam@gmail.com

Neprošlo jazykovou úpravou!

